

Klub Polskich Laboratoriów Badawczych POLLAB

---

*„Praktyczne wykorzystanie ryzyk i szans
w działalności technicznej laboratoriów
badawczych”*

Marta Tytko

„Praktyczne wykorzystanie ryzyk i szans w działalności technicznej laboratoriów badawczych ”

Jedną z głównych zmian w stosunku do poprzedniej edycji ISO/IEC 17025 jest:

Podejście oparte na ocenie ryzyka – pozwala na zredukowanie wymagań dotyczących opisu i zastąpienie ich wymaganiami odnośnie realizacji (działania).

Zmiany skupiają się na przejściu z postawy "zapobiegania" jako oddzielnego elementu systemu zarządzania jakością do systematycznego analizowania zarządzania ryzykiem.

Myślenie oparte na ryzyku gwarantuje, że ryzyka są zidentyfikowane, przedyskutowane i kontrolowane podczas projektowania i stosowania systemu zarządzania jakością.

„Praktyczne wykorzystanie ryzyk i szans w działalności technicznej laboratoriów badawczych ”

8.5 Działania odnoszące się do ryzyk i szans

Rozpatrywanie ryzyk i szans związanych z działalnością laboratoryjną , w celu:

- upewnienia się, że system zarządzania osiąga zamierzone rezultaty,
- zwiększenia możliwości osiągnięcia pożądanych skutków i celów laboratorium,
- zapobiegania lub minimalizowania niepożądanych wpływów i potencjalnych błędów działalności laboratoryjnej,
- osiągnięcia doskonalenia,

„Praktyczne wykorzystanie ryzyk i szans w działalności technicznej laboratoriów badawczych ”

Laboratorium powinno planować

- działania odnoszące się do ryzyk i szans,
- sposób:

integrowania i wdrażania tych działań w swoim systemie zarządzania:
oceny skuteczności tych działań

Norma 17025 nie rozstrzyga jaki model postępowania powinno przyjąć laboratorium. W normie brak wymagań odnośnie formalnych metod zarządzania ryzykiem oraz udokumentowania procesu zarządzania ryzykiem.

„Praktyczne wykorzystanie ryzyk i szans w działalności technicznej laboratoriów badawczych ”

NORMA PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02 w odniesieniu do ryzyka

Wprowadzenie

Laboratorium jest odpowiedzialne za podejmowanie decyzji, które ryzyka i szanse należy uwzględnić.

Rozdział 4.1 – bezstronność

Laboratorium **powinno na bieżąco identyfikować ryzyka** w odniesieniu do swojej bezstronności. Identyfikacja powinna obejmować ryzyka wynikające z jego działalności, powiązań lub powiązań jego personelu

„Praktyczne wykorzystanie ryzyk i szans w działalności technicznej laboratoriów badawczych ”

Kiedy szacować ryzyko, szanse

Pełne szacowanie ryzyka

- na etapie wdrażania wymagań
- regularnie, w określonych odstępach czasowych

Częściowe szacowanie ryzyka

- gdy pojawią się nowe czynniki lub wymagania
- gdy wprowadzane są zmiany w systemie
- gdy stwierdzona zostanie możliwość doskonalenia

„Praktyczne wykorzystanie ryzyk i szans w działalności technicznej laboratoriów badawczych ”

Identyfikacja nowych ryzyk może być konsekwencją:

- spostrzeżeń personelu
- audytów wewnętrznych/ zewnętrznych
- skargi
- identyfikacja prac niezgodnych z wymaganiami

Ocena nowego ryzyka powinna skoncentrować się na ważności dla bezpieczeństwa procesu, którego dotyczy:

- czy wystąpiło zagrożenie, które nie było do tej pory zidentyfikowane
- czy pierwotna ocena straciła swoją aktualność, należy przeprowadzić ponowną ocenę zidentyfikowanego ryzyka

„Praktyczne wykorzystanie ryzyk i szans w działalności technicznej laboratoriów badawczych ”

Niezgodność - kryterium PN-EN ISO 17025:2018 -02 pkt 7.6.1

Laboratorium nie zapewnia, że przy ocenie niepewności pomiaru wzięło pod uwagę wszystkie istotne składowe niepewności w tym składowe związane z pobieraniem próbek do badań. Laboratorium oceniło niepewności oznaczania liczby *Legionella* sp. w próbkach ciepłej wody użytkowej przy czym nie uwzględniło etapu pobierania próbek do badań

Dowód

Budżet niepewności oznaczenia liczby *Legionella* sp. w próbkach wody ciepłej użytkowej z dnia 28.04.2021

„Praktyczne wykorzystanie ryzyk i szans w działalności technicznej laboratoriów badawczych ”

8.7 DZIAŁANIA KORYGUJĄCE (Opcja A)

Gdy wystąpi niezgodność, laboratorium powinno;

- zareagować na niezgodność, **jeżeli ma to zastosowanie** podjąć działania w celu jej nadzorowania i skorygowania
- zająć się konsekwencjami niezgodności
- ocenić potrzebę działań eliminujących przyczynę (przyczyny) niezgodności, w celu uniknięcia jej ponownego wystąpienia poprzez:
- przegląd i analizę niezgodności
- ustalenie przyczyn niezgodności

„Praktyczne wykorzystanie ryzyk i szans w działalności technicznej laboratoriów badawczych ”

- **8.7 DZIAŁANIA KORYGUJĄCE (Opcja A)**
- Gdy wystąpi niezgodność, laboratorium powinno;
- ustalenie czy podobne niezgodności występują lub mogłyby wystąpić
- wdrożyć potrzebne działania;
- dokonać przeglądu skuteczności wszystkich podjętych działań korygujących;
- **aktualizować ryzyka i szanse określone podczas planowania, jeżeli to konieczne;**
- wprowadzić zmiany w systemie zarządzania, jeżeli to konieczne

„Praktyczne wykorzystanie ryzyk i szans w działalności technicznej laboratoriów badawczych ”

■ Rejestr ryzyk z dnia 10.12.2022

Obszar /zdarzenie: Ocena niepewności pomiaru							
Ryzyko (identyfikacja potencjalnego zagrożenia dla jakości pracy lub potrzeb jej doskonalenia)	Przed eliminacją			Sposób minimalizacji i/lub eliminacji ryzyka	Po minimalizacji i/lub eliminacji		
	Prawdopodobieństwo wystąpienia P	Konsekwencje zagrożeń K	Wartość ryzyka PxK		Prawdopodobieństwo wystąpienia P	Konsekwencje zagrożeń K	Wartość ryzyka PxK
Brak uwzględnienia wszystkich składowych niepewności pomiaru (niedoszacowanie budżetu niepewności) Niepełna identyfikacja składowych budżetu niepewności (7.2.3)	3	2	6	Instrukcja szacowania budżetu niepewności. Weryfikacja budżetu niepewności w oparciu o badania biegłości. Weryfikacja budżetu niepewności po zmianie istotnego elementu badania. Przegląd Kart walidacji/weryfikacji Przegląd budżetów niepewności			

■ Rejestr ryzyk z dnia 19.04.2023

Obszar /zdarzenie: Ocena niepewności pomiaru							
Ryzyko (identyfikacja potencjalnego zagrożenia dla jakości pracy lub potrzeb jej doskonalenia)	Przed eliminacją			Sposób minimalizacji i/lub eliminacji ryzyka	Po minimalizacji i/lub eliminacji		
	Prawdopodobieństwo wystąpienia P	Konsekwencje zagrożeń K	Wartość ryzyka PxK		Prawdopodobieństwo wystąpienia P	Konsekwencje zagrożeń K	Wartość ryzyka PxK
Brak uwzględnienia wszystkich składowych niepewności pomiaru (niedoszacowanie budżetu niepewności) Niepełna identyfikacja składowych budżetu niepewności (7.2.3)	3	2	6	Instrukcja szacowania budżetu niepewności. Weryfikacja budżetu niepewności w oparciu o badania biegłości. Weryfikacja budżetu niepewności po zmianie istotnego elementu badania. Przegląd Kart walidacji/weryfikacji Przegląd budżetów niepewności	1	2	2

***„Praktyczne wykorzystanie ryzyk i szans
w działalności technicznej laboratoriów badawczych ”***

***Przykłady praktycznego
wykorzystania
analizy ryzyk i szans***

„Praktyczne wykorzystanie ryzyk i szans w działalności technicznej laboratoriów badawczych ”

- Laboratorium realizuje badania mikrobiologiczne próbek żywności, kosmetyków oraz wody. Przedmiotowe badania wykonywane są przez czterech analityków upoważnionych do wykonywania badań w pełnym zakresie. Laboratorium monitoruje kompetencje personelu poprzez obserwacje realizacji badań. Kierownik audytowanego obszaru jest odpowiedzialny za przeprowadzenie obserwacji, kierownik decyduje, które etapy badań obserwuje i z jaką częstotliwością. Po przeprowadzanej obserwacji kierownik sporządza notatkę i potwierdza bądź nie kompetencje osoby obserwowanej.

„Praktyczne wykorzystanie ryzyk i szans w działalności technicznej laboratoriów badawczych ”

Spostrzeżenie

Przyjęty przez laboratorium sposób monitorowania kompetencji personelu ograniczający się do obserwacji personelu w trakcie realizacji badań, może okazać się mało skuteczny i nieobiektywny.

„Praktyczne wykorzystanie ryzyk i szans w działalności technicznej laboratoriów badawczych „

Opis ryzyka: ryzyko wiąże się z brakiem spełnienia wymagań normy PN-EN ISO 17025:2018-02

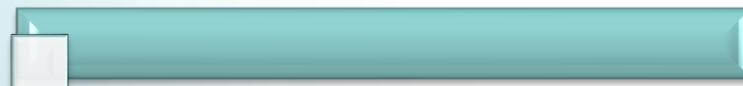
Skala zagrożenia -2pkt

system oparty na obserwacji może nie być obiektywny, a w konsekwencji może nie dostarczać miarodajnych dowód utrzymania kompetencji

brak jednoznacznych dyspozycji systemowych, dotyczących zakresu obserwacji może skutkować brakiem powtarzalności procesu

Prawdopodobieństwo -3 pkt

opisany tryb postępowania wynika z przyjętych dyspozycji systemowych, tak więc ryzyko związane z prawdopodobieństwo takiego postępowania jest **duże**.

„Praktyczne wykorzystanie ryzyk i szans w działalności technicznej laboratoriów badawczych ”

REAKCJA NA RYZYKO

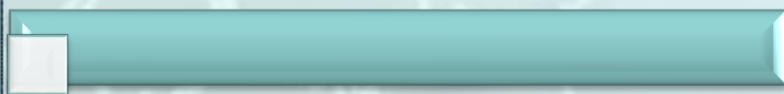
- zmiana dyspozycji systemowych dotycząca narzędzi wykorzystywanych w procesie monitorowania kompetencji tj. wyniki próbek kontrolnych (próbek powtarzanych w warunkach powtarzalności i odtwarzalności wewnątrzlaboratoryjnej), wyniki badań PT/ILC, wyniki oceny niepewności zliczania kolonii
- zmiana dyspozycji systemowych tj. określenie częstotliwości monitorowania kompetencji personelu
- zmiana dyspozycji systemowych polegająca na opracowaniu formularza oceny kompetencji personelu,

„Praktyczne wykorzystanie ryzyk i szans w działalności technicznej laboratoriów badawczych „

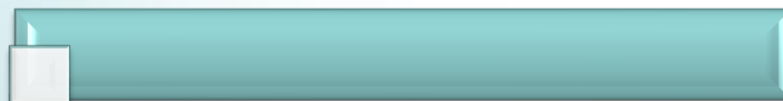
Opis ryzyka: ryzyko wiąże się z brakiem spełnienia wymagań normy PN-EN ISO 17025:2018-02 związanych z monitorowaniem kompetencji personelu

Skala zagrożenia -1pkt

- system oparty jest na narzędziach statystycznych wynikających z procesu potwierdzania ważności wyników pozwala zbierać wyniki z dłuższego okresu czasu i zapewnia obiektywności procesu
- jednoznaczne dyspozycji systemowych zapewniając powtarzalność procesu monitorowania kompetencji personelu

Prawdopodobieństwo -1 pkt

- opisany tryb postępowania wynika z przyjętych dyspozycji systemowych, tak więc ryzyko związane z prawdopodobieństwem takiego postępowania jest małe.

„Praktyczne wykorzystanie ryzyk i szans w działalności technicznej laboratoriów badawczych ”

■ PRZYKŁAD II

Obszar /zdarzenie: **6.3 Pomieszczenia i warunki środowiskowe**

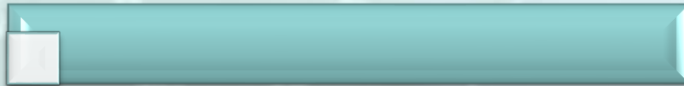
Ryzyko (identyfikacja potencjalnego zagrożenia dla jakości pracy lub potrzeb jej doskonalenia)	Przed eliminacją			Sposób minimalizacji i/lub eliminacji ryzyka	Po minimalizacji i/lub eliminacji		
	Prawdopodobieństwo wystąpienia P	Konsekwencje zagrożeń K	Wartość ryzyka <u>PxK</u>		Prawdopodobieństwo wystąpienia P	Konsekwencje zagrożeń K	Wartość ryzyka <u>PxK</u>
Niewłaściwe warunki środowiskowe (przekroczenie dopuszczalnej temperatury i wilgotności w pomieszczeniu, przekroczenie dopuszczalnej ilości drobnoustrojów w powietrzu i na wyposażeniu itp.) – ryzyko otrzymania wyników fałszywych (6.3.1)	2	2	4	☐ laboratorium wykonuje sprawdzenia czystości mikrobiologicznej powietrza i powierzchni 1x w miesiącu; ☐ sprawdzenie wykonywane są w wszystkich w pomieszczeniach w których realizowane są badania; ☐ kontrola prowadzona jest w kierunku oznaczenia liczby kolonii bakterii oraz w kierunku oznaczenia liczby pleśni i drożdży; ☐ laboratorium kontroluje temperaturę oraz wilgotność w pomieszczeniach laboratoryjnych w każdym dniu pracy ☐ laboratorium wykonuje próbki ślepe do każdej serii analitycznej ☐ dyspozycje systemowe normy, instrukcje, formularze dot. ustalenia kryteriów i sposobu monitorowania warunków środowiskowych			

„Praktyczne wykorzystanie ryzyk i szans w działalności technicznej laboratoriów badawczych „

Opis ryzyka: ryzyko otrzymania wyników fałszywie dodatnich niespełnienia wymagań normy PN-EN ISO 7218, norm przedmiotowych oraz własnego systemu zarządzania

Skala zagrożenia -1pkt

- laboratorium raz w miesiącu wykonuje sprawdzenie czystości mikrobiologicznej powietrza i powierzchni w zakresie wykrycia liczby bakterii, drożdży i pleśni
- laboratorium wykonuje do każdej serii próbkę ślepa, poprzez którą monitoruje warunki posiewu próbek w tym także pośrednio czystość powierzchni i powietrza
- w każdym dniu pracy laboratorium monitoruje temperaturę i wilgotność.
- laboratorium przed i po skończonej działalności laboratoryjnej włącza lampę UV

Prawdopodobieństwo -2 pkt

- w okresie ostatnich dwóch lat nie wystąpiło przekroczenie w zakresie zanieczyszczenia powietrza, powierzchni oraz materiałów wykorzystywanych do badań
- analiza podejmowanych działań minimalizujących ryzyko oraz uzyskiwanych wyników kontroli jakości wykazała prawdopodobieństwo ryzyka jako **małe**

„Praktyczne wykorzystanie ryzyk i szans w działalności technicznej laboratoriów badawczych ”

■ PRZYKŁAD II

Obszar /zdarzenie: 6.3 Pomieszczenia i warunki środowiskowe							
Ryzyko (identyfikacja potencjalnego zagrożenia dla jakości pracy lub potrzeb jej doskonalenia)	Przed eliminacją			Sposób minimalizacji i/lub eliminacji ryzyka	Po minimalizacji i/lub eliminacji		
	Prawdopodobieństwo wystąpienia P	Konsekwencje zagrożeń K	Wartość ryzyka PxK		Prawdopodobieństwo wystąpienia P	Konsekwencje zagrożeń K	Wartość ryzyka PxK
Niewłaściwe warunki środowiskowe (przekroczenie dopuszczalnej temperatury i wilgotności w pomieszczeniu, przekroczenie dopuszczalnej ilości drobnoustrojów w powietrzu i na wyposażeniu itp.) – ryzyko otrzymania wyników fałszywych (6.3.1)	2	2	4	<ul style="list-style-type: none"> ☐ laboratorium wykonuje sprawdzenia czystości mikrobiologicznej powietrza i powierzchni 1x w miesiącu; ☐ sprawdzenie wykonywane są wszystkich w pomieszczeniach w których realizowane są badania; ☐ kontrola prowadzona jest w kierunku oznaczenia liczby kolonii bakterii oraz w kierunku oznaczenia liczby pleśni i drożdży; ☐ laboratorium kontroluje temperaturę oraz wilgotność w pomieszczeniach laboratoryjnych w każdym dniu pracy ☐ laboratorium wykonuje próbki ślepe do każdej serii analitycznej ☐ dyspozycje systemowe normy, instrukcje, formularze dot. ustalenia kryteriów i sposobu monitorowania warunków środowiskowych 	1	2	2

„Praktyczne wykorzystanie ryzyk i szans w działalności technicznej laboratoriów badawczych ”

Analiza ryzyka

laboratorium decyduje o zmniejszeniu częstotliwości sprawdzeń (sprawdzenie raz na dwa miesiące),

sprawdzenie czystość powierzchni i czystość powietrza wykonywane będą naprzemiennie tak aby w każdym miesiącu realizowane były narzędzia związane z monitorowaniem warunków lokalowych

laboratorium ogranicza zakres sprawdzeń do oznaczania liczby kolonii bakterii rezygnuje z oznaczania liczby drożdży i pleśni

„Praktyczne wykorzystanie ryzyk i szans w działalności technicznej laboratoriów badawczych ”

Monitorowanie ryzyk

- stopień realizacji działań
- celowość kontynuowania działań (czy dany plan ma sens realizacji bo dany czynnik ryzyka już nie występuje albo nie możemy skorzystać z szansy)
- zagrożenia terminowego wykonania działań
- pojawiające się nowe lub zmienione czynniki kontekstu lub czynniki ryzyka
- skuteczność podjętych działań (jeśli działania są zakończone)

„Praktyczne wykorzystanie ryzyk i szans w działalności technicznej laboratoriów badawczych ”

▪ Monitorowanie ryzyka

Ocena ryzyka powinna być okresowo przeglądana i uzupełniana o nowe dane, które pozyskuje laboratorium ze swojej bieżącej działalności.

- okresowy przegląd może skutkować korektą wcześniej przyjętego poziomu prawdopodobieństwa dla wybranego zagrożenia, ryzyka, szansy
- dodaniem nowego zagrożenia, ryzyka, szansy
- wykreślenie wybranego zagrożenia, ryzyka, szansy.

„Praktyczne wykorzystanie ryzyk i szans w działalności technicznej laboratoriów badawczych ”

▪ PRZYKŁAD III

- Laboratorium wykonuje badania zawartości arsenu w próbkach tj. ryżu. W ramach potwierdzania ważności wyników laboratorium do każdej serii analitycznej dołącza próbkę ślepa, próbkę powtórzona oraz CRM (certyfikat zdjęcie obok). Pozytywny wynik próbek kontrolnych jest podstawa do przyjęcia wyników uzyskanych w danej serii analitycznej.

Table 1: Certified quantity values for DORM-4

Element	Mass fraction, mg/kg
Arsenic (b,d,f)	6.87 ± 0.44
Cadmium (a,d)	0.299 ± 0.018
Calcium (d,e)	2360 ± 140
Chromium (a,d,e)	1.87 ± 0.18
Copper (a,d,e)	15.7 ± 0.46
Iron (a,d)	343 ± 20
Lead (a,b,d)	0.404 ± 0.062
Magnesium (d,e)	910 ± 80
Manganese (b,d,e)	3.17 ± 0.26
Mercury (a,c,g)	0.412 ± 0.036
Nickel (a)	1.34 ± 0.14
Potassium (d,e)	15 500 ± 1000
Selenium (a,d,f)	3.45 ± 0.40
Silver (a,d)	0.0252 ± 0.0050
Strontium (d,e)	10.1 ± 0.8
Vanadium (d,e)	1.57 ± 0.14
Zinc (a,d)	51.6 ± 2.8

„Praktyczne wykorzystanie ryzyk i szans w działalności technicznej laboratoriów badawczych ”

Spostrzeżenie

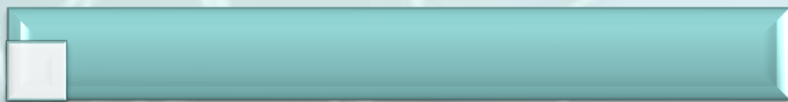
- Laboratorium w swojej działalności stosuje CRM, jednakże wybór matrycy w odniesieniu do rutynowo badanych próbek stwarza ryzyko uzyskania wyniku, który nie jest reprezentatywny dla badanych próbek.

„Praktyczne wykorzystanie ryzyk i szans w działalności technicznej laboratoriów badawczych „

Opis ryzyka: *ryzyko uzyskania wyników nieważnych w związku z niereprezentatywną matrycą materiału kontrolnego*

Skala zagrożenia -3pkt

w związku z badaniem próbek charakteryzujących się różnym składem, który wpływa na proces mineralizacji istnieje ryzyko, że uzyskany wyniki pozytywny dla CRM w matrycy rybnej nie jest reprezentatywny dla matrycy ryżowej

Prawdopodobieństwo -3 pkt

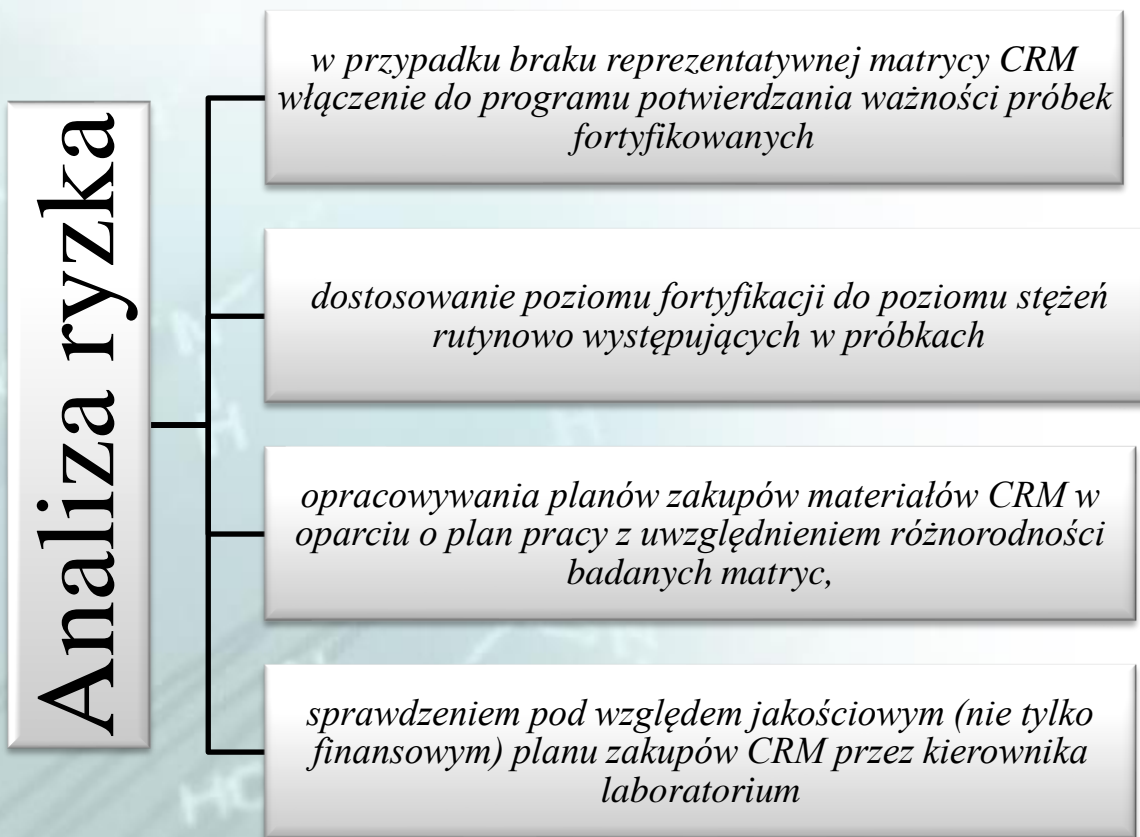
w związku bardzo dużą różnorodności badanych matryc oraz ograniczeniami zasobów finansowych istnieje ryzyko nie zapewnienia reprezentatywnej matrycy CRM dla badanych próbek

*w wyniku analizy zapisów kart kontrolnych badania próbek CRM z roku poprzednim zidentyfikowano 9 na 20 analogicznych sytuacji tj. matryca badanego CRM nie była reprezentatywna dla badanych próbek – ryzyko oceniono na **duże***

„Praktyczne wykorzystanie ryzyk i szans w działalności technicznej laboratoriów badawczych ”

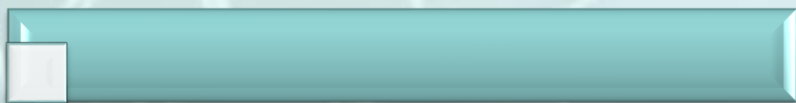

„Praktyczne wykorzystanie ryzyk i szans w działalności technicznej laboratoriów badawczych „

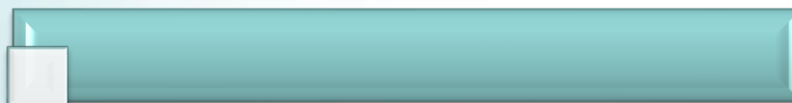
Opis ryzyka: *ryzyko uzyskania wyników nieważnych w związku z niereprezentatywną matrycą materiału kontrolnego*

Skala zagrożenia -1pkt

- wykorzystywanie reprezentatywnych CRM a w przypadku ich braku stosowania próbek fortyfikowanych zapewnia uzyskiwanie wyników ważnych*
- realizacji badań próbek fortyfikowanych pozwala na dostosowanie poziomu fortyfikacji do stężeń rutynowo występujących w próbkach*

Prawdopodobieństwo -2 pkt

- planowanie zakupów w oparciu o plan pracy pozwala zminimalizować prawdopodobieństwo braku reprezentatywnego CRM*
- w wyniku analizy zapisów kart kontrolnych badania próbek CRM od momentu wdrożenia działań minimalizujących nie zidentyfikowano przedmiotowego ryzyka*

„Praktyczne wykorzystanie ryzyk i szans w działalności technicznej laboratoriów badawczych ”

Spostrzeżenie

„Przyjęty czasookres wzorcowania termometrów monitorujących temperaturę w urządzeniach może okazać się niewystarczający do zapewnienia spójności pomiarowej i prawidłowości działania”

- laboratorium dysponuje rejestratorami temperatur które monitorują temperaturę w szafach termostatycznych w procesie inkubacji próbek żywności oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością.
- wszystkie rejestratory sprawdzane są raz na dwa lata względem termometru wzorcowego stosując kryterium oceny zgodnie z normą badawczą
- wszystkie rejestratory wzorcowane są raz na pięć lat

„Praktyczne wykorzystanie ryzyk i szans w działalności technicznej laboratoriów badawczych ”

- Laboratorium wykonuje badania próbek materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością w kierunku oznaczania migracji globalnej. W zależności od rodzaju próbki i jej przeznaczenia deklarowanego przez producenta personel laboratorium określa warunki migracji. Laboratorium otrzymało próbkę (miskę) dla której wykonano badania migracji do płynu modelowego imitującego tłuszcz tj. izooktanu w warunkach 0,5 h w temp $40 \pm 0,5^{\circ}\text{C}$.

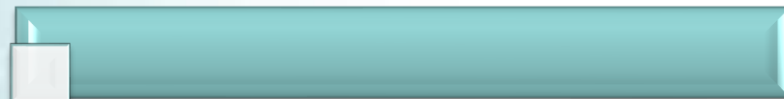
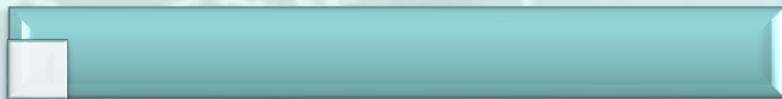

„Praktyczne wykorzystanie ryzyk i szans w działalności technicznej laboratoriów badawczych „

Opis ryzyka: *ryzyko otrzymania wyników nieważnych w przypadku nie zachowania warunków termicznych procesu migracji, nie spełnienie wymagań normy przedmiotowej*

Skala zagrożenia -3pkt

Prawdopodobieństwo -2 pkt

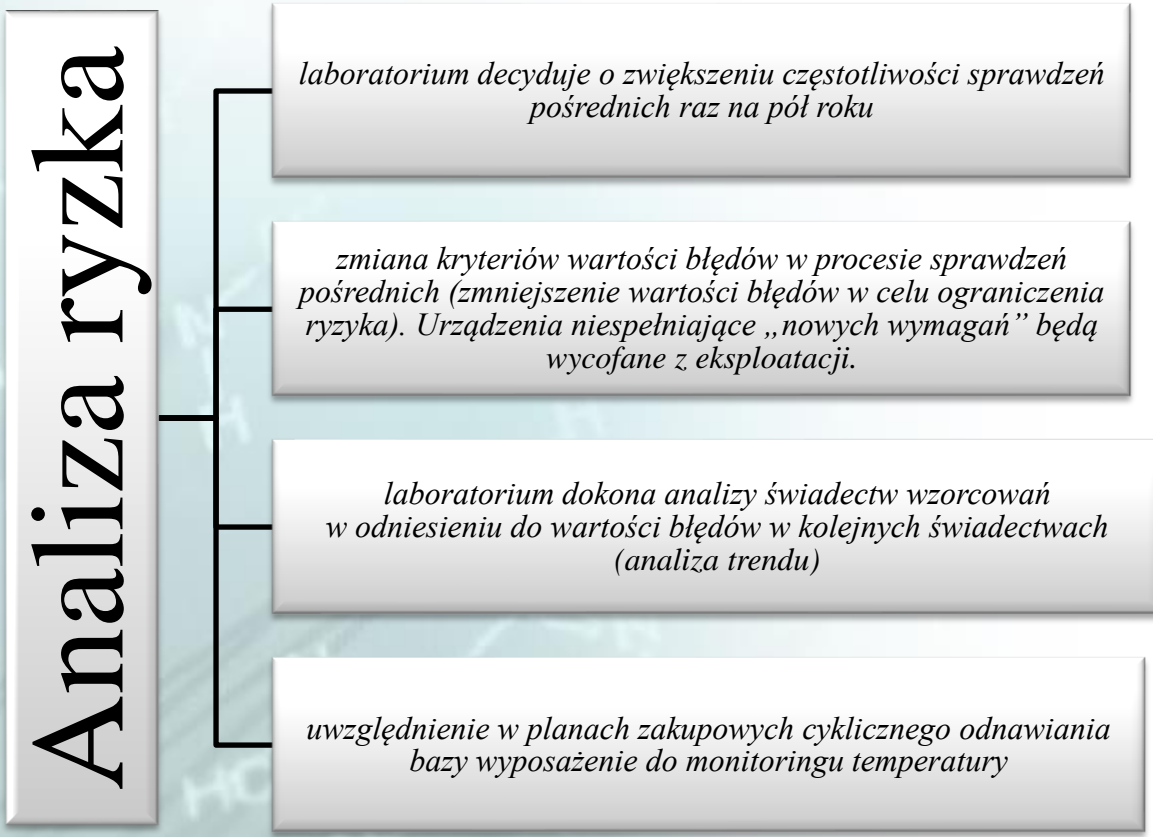

- w przypadku otrzymania negatywnego wyniku sprawdzania i/lub wzorcowania ocena skutków będzie dotyczyć długiego okresu czasu, dłużej liczby próbek
- dopuszczalna wartość błędu ($\pm 0,5^{\circ}\text{C}$) stwarza ryzyko nie spełnienie warunków inkubacji

- urządzenia zakupione przed rokiem 2010, wyeksploatowane, w ubiegłym roku uległo awarii
- obserwacja błędów urządzenia uzyskiwanych w procesie wzorcowania oraz sprawdzeń wewnętrznych wskazuje na małą stabilność wskazań urządzeń

„Praktyczne wykorzystanie ryzyk i szans w działalności technicznej laboratoriów badawczych ”

„Praktyczne wykorzystanie ryzyk i szans w działalności technicznej laboratoriów badawczych ”

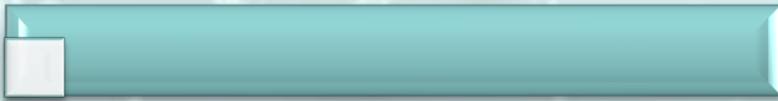
- Laboratorium wykonuje badania próbek żywności w zakresie badań mikrobiologicznych. Zgodnie z wymaganiami normy PN-EN ISO 7218 temperatura w pomieszczeniach laboratoryjnych w których wykonywane są badania mikroorganizmów powinna wynosić od 17-28⁰C. Laboratorium monitoruje temperaturę w każdym dniu pracy.

„Praktyczne wykorzystanie ryzyk i szans w działalności technicznej laboratoriów badawczych „

Opis ryzyka: ryzyko otrzymania wyników nieważnych,
niespełnienie wymagań normy PN-EN ISO 7218 oraz własnego
systemu zarządzania

Skala zagrożenia -1pkt

- dopuszczalna tolerancja temperatury ($\pm 9^{\circ}\text{C}$) nie stwarza ryzyka nie spełnienia wymagań
- laboratorium nie przechowuje próbek w pomieszczeniach laboratoryjnych. Próbki po odebraniu z punktu przyjęcia poddawane są one analizie tak więc ryzyko wpływu temperatury nie jest duże

Prawdopodobieństwo -1 pkt

- Urządzenie było sprawdzane 5 krotnie w każdym przypadku urządzenie spełniało założone kryterium $\pm 2^{\circ}\text{C}$. Analiza błędów potwierdziła że błąd urządzenia nie przekracza $\pm 1^{\circ}\text{C}$

„Praktyczne wykorzystanie ryzyk i szans w działalności technicznej laboratoriów badawczych ”

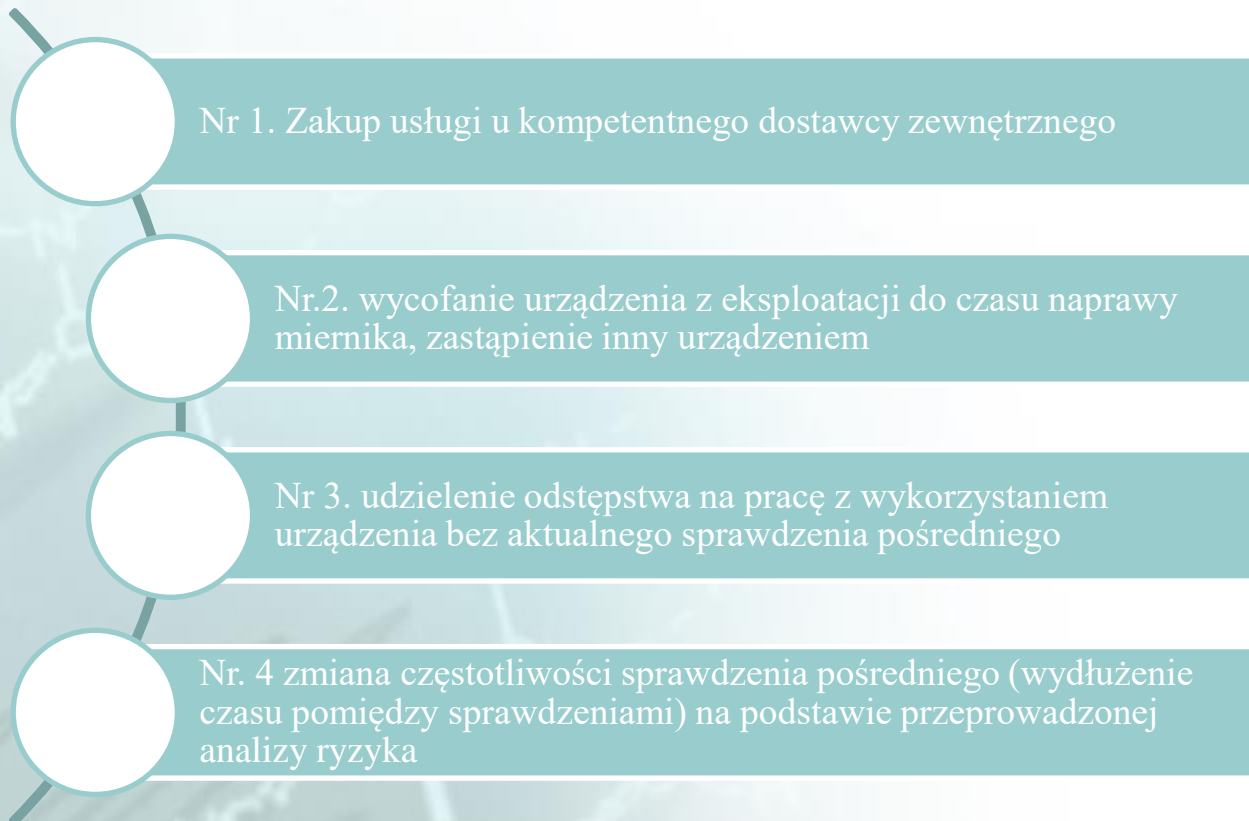
▪ PRZYKŁAD IV

- Laboratorium wykonuje badania próbek żywności w zakresie badań mikrobiologicznych. W ramach nadzoru nad wyposażeniem pomiarowym laboratorium wykonuje raz na dwa lata rozkład temperatury w szafach termostatycznych. Rozkład wykonywany jest wewnątrz z wykorzystaniem pięciokanałowego miernika. Rozkład temperatury w szafie termostatycznej L/15/A/321 powinien zostać wykonany 20.04.2023 jednak ze względu na awarie dwóch kanałów pomiarowych laboratorium nie ma możliwości wykonania przedmiotowego sprawdzenia.

„Praktyczne wykorzystanie ryzyk i szans działalności technicznej laboratoriów badawczych ”

- Propozycja działań laboratorium

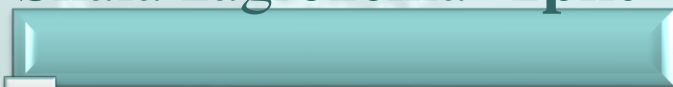

„Praktyczne wykorzystanie ryzyk i szans w działalności technicznej laboratoriów badawczych „

Opis ryzyka: *ryzyko otrzymania wyników nieważnych, niespełnienia wymagań własnego systemu zarządzania*

Skala zagrożenia -1pkt

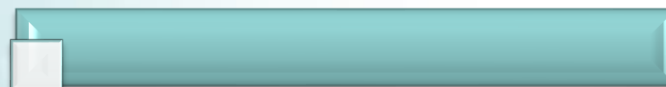
laboratorium wykonywało sprawdzenie pośrednie (rozkład temperatury w danym urządzeniu 5 krotnie) analiza uzyskiwanych danych potwierdza prawidłowość działania (rozstęp pomiędzy mini. a max wskazaniem $0,7^{\circ}\text{C}$)

proces inkubacji monitorowany jest w systemie ciągłym

Prawdopodobieństwo -1 pkt

w ciągu ostatnich pięciu sprawdzeń wyniki sprawdzenia były pozytywne

w ciągu ostatnich pięciu lat urzędzeniu nie uległo awarii, sprawdzenia bieżące potwierdzają utrzymywanie zadanej temperatury

wyniki próbek wykonywanych w ramach potwierdzania ważności wyników również potwierdzają utrzymywanie prawidłowych warunków realizacji badania.

Nr 3. udzielenie odstępstwa
na pracę z wykorzystaniem
urządzenia bez aktualnego
sprawdzenia pośredniego do
czasu naprawy
pięciokanałowego miernika

„Praktyczne wykorzystanie ryzyk i szans w działalności technicznej laboratoriów badawczych ”

Obszary i źródła ryzyka najczęściej wskazywane przez laboratoria

- proces pobierania próbek i postępowania z obiektami do badań (np. dostarczenie próbki po upływie zbyt długiego czasu od pobrania),
- proces potwierdzania ważności wyników (np. materiał odniesienia niespełniający wymagań)
- nadzoru nad wyposażeniem pomiarowym (np. awarie urządzeń, brak ups podtrzymujących ciągłość działania)
- proces raportowania wyników (np. błędy w przenoszeniu danych z zapisów na sprawozdania, błędy literowe)
- ocena niepewności pomiaru (brak uwzględnienia wszystkich składowych)

„Praktyczne wykorzystanie ryzyk i szans w działalności technicznej laboratoriów badawczych ”

Jeżeli oszacowany poziom ryzyka związanego z danym zagrożeniem okazał się niemożliwy do zaakceptowania konieczne jest podjęcie kroków mających na celu poprawę zastanej sytuacji. Do wyboru mamy cztery możliwe warianty postępowania z ryzykiem:

- **AKCEPTACJA:** godzimy się z możliwością wystąpienia incydentu, jego skutki są ekonomicznie akceptowalne a koszt wdrożenia zabezpieczeń przewyższa wartość ewentualnych strat
- **MINIMALIZACJA:** wdrożenie rozwiązań zmniejszających poziom ryzyka (techniczne lub operacyjne środki zaradcze)
- **UNIKANIE:** unikanie i eliminacja działań powodujących występowanie ryzyka
- **PRZENIESIENIE:** przekazanie ryzyka innemu podmiotowi (np. ubezpieczyciel, zewnętrzny dostawca, podwykonawca)

„Praktyczne wykorzystanie ryzyk i szans w działalności technicznej laboratoriów badawczych ”

Postępowanie z ryzykiem

- identyfikowanie i unikanie zagrożeń poprzez decyzję o nierozpoczynaniu lub nie kontynuowaniu działań powodujących ryzyko (np. badanie próbek pobranych tylko przez przeszkolonych próbkobiorców)
- eliminowanie źródła ryzyka (zmiana schematu organizacyjnego, zmiana podległości laboratorium w organizacji)
- zmiana prawdopodobieństwa lub następstw (wprowadzenie elektronicznego systemu przenoszenia danych na sprawozdania z badań)
- dzielenie się ryzykiem (ubezpieczenie na wypadek awarii)
- pogodzenie się z ryzykiem (brak wzrostu szczepu odniesienie z pojedynczego „koralika” przechowywanego w kriobanku)

*„Doskonalenie kompetencji audytora wewnętrznego
w zakresie identyfikacji i formułowania niezgodności
oraz oceny planów działań korygujących”*

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ